

Reglement for finansforvaltning

Holtålen kommune

Utarbeidet ihht Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning

Vedtatt av Kommunestyret i Holtålen kommune 18.11.2010 sak 41/10 .

Endret i kommunestyret 22.11.2012, sak 75/12

Innhold

1. FINANSREGLEMENT FOR KOMMUNEN	3
2. KOMMUNENS LEDIGE LIKVIDITET DELES I TO GRUPPER:.....	3
1.1 FORMÅL MED KOMMUNENS FINANSREGLEMENT.....	3
1.1.1 Målsetninger med kommunens finansforvaltningen.....	3
1.2 GENERELLE RAMMER OG BEGRENSNINGER FOR FORVALTNINGEN	3
1.3 FINANSIELL RISIKO OG RISIKOSPREDNING	3
1.4 RUTINER FOR RAPPORTERING	4
1.4.1 Ansvar og fullmakter.....	4
1.4.2 Internkontroll	5
2 Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.....	5
2.1 FORMÅLET MED FORVALTNINGEN	5
2.1.1 Målsetninger med forvaltningen	5
2.2 GENERELLE RAMMER OG BEGRENSNINGER FOR FORVALTNINGEN	5
2.2.1 Innskudd i bank	5
2.2.2 Andeler i verdipapirfond	6
2.2.3 Rammer for plasseringenes løpetid.....	6
2.2.4 Likviditet og kredittvurdering.....	6
2.3 FINANSIELL RISIKO	6
2.4 RISIKOSPREDNING	6
2.5 RUTINER FOR RAPPORTERING	7
3 FORVALTNING AV GJELDSPORTEFØLJEN OG ØVRIGE FINANSIERINGSAVTALER	7
3.1 FORMÅL MED FORVALTNINGEN	7
3.1.1 Målsetning med forvaltningen.....	7
3.1.1.1 Samsvar mellom finansiering og investering	7
3.1.1.2 Lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel eller lav finansiell risiko	7
3.2 GENERELLE RAMMER OG BEGRENSNINGER FOR FORVALTNINGEN	7
3.3 FINANSIELL RISIKO	8
3.4 RISIKOSPREDNING	9
3.5 KORTSIKTIGE OG LANGSIKTIGE UTFORDRINGER KNYTTET TIL RENTERISIKO	9
3.6 METODE OG RUTINE FOR OPPTAK AV LÅN.....	9
3.7 BRUK AV BENCHMARK OG EVENTUELL OUTSOURCING AV LÅNEPORTEFØLJEN	9
3.8 ØVRIGE FINANSIAVTALER.....	10
3.9 RUTINER FOR RAPPORTERING	10
4 Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål	10
5 VEDLEGG.....	10
4.1 RISIKOREDUSERENDE TILTAK.....	10
4.2 KORTSIKTIGE- OG LANGSIKTIGE UTFORDRINGER KNYTTET TIL RENTERISIKO.....	11
4.3 DEFINISJONER.....	12

1. Finansreglement for kommunen

Kommunestyret skal gi regler for kommunens finansforvaltning¹, herunder

- *Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål*
- *Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler*
- *Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål*

2. Kommunens ledige likviditet deles i to grupper:

- Likvide midler (likviditetsreserve) som kommune har behov for til å dekke løpende drift. Dette defineres igjennom en likviditetsprognose.
- Kortsiktig overskuddslikviditet som er midler som en på gitt tidshorisont ikke har behov for som likviditetsreserve. Normal tidshorisont på disse midlene er fra 1-12 måneder. Størrelsen defineres av likviditetsprognose.

Likvide midler skal være plassert som bankinnskudd uten oppsigelse.

Kortsiktig overskuddslikviditet kan plasseres innen den gitte tidshorisont iht. kap. 2.

1.1 Formål med kommunens finansreglement

Kommunens reglement for finansforvaltning skal gi generelle rammer og begrensninger for forvaltning av kommunens samlede finansportefølje.

1.1.1 Målsetninger med kommunens finansforvaltningen

1. Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser
2. Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering
3. Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko ref pkt 3.3 (finansiell risiko)
4. Opprettholde formuesverdien knyttet til langsiktig investert kapital
5. Søke å oppnå avkastning på langsiktige investerte midler som i gjennomsnitt er høyere enn bankinnskudd iht bankavtale til akseptabel risiko: Nivået defineres i ØHP.

1.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Kommunens finansforvaltning skal foregå innenfor rammer og begrensninger angitt for de tre forvaltningstyper, ref pkt 2, 3 og 4.

1.3 Finansiell risiko og risikospredning

Før kommunen foretar plasseringer og/ eller lån av midler skal risiko knyttet til disse være analysert og klart definert ihht vedtak/ reglement. Finansforvaltningen skal drives slik at kommunen ikke påføres vesentlig finansiell risiko, herunder

<i>Kommunens grunnholdning</i>				
<i>Type risiko</i>		Kortsiktig forvaltning	Gjeldsforvaltning	Langsiktig forvaltning
Kredittrisiko	Knyttet til at låntaker (eller motparten i en	Minimal	Minimal	Definert

¹ Jmf Kommunelovens § 52, samt Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning

	derivatkontrakt) ikke betaler tilbake hele eller deler av lånet (inkludert rentene)			Iht. reglement
Markedsrisiko	Knyttet til tap som følge kurssvingninger i de markedene kommunene er eksponert	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar	Ikke påvirkbar
Renterisiko	Knyttet til at verdien av rentebærende verdipapirer endres dersom renten endres	Definert	Definert	Definert Iht. reglement
Likviditetsrisiko	Knyttet til at midler ikke kan omformes til kontanter i løpet av en rimelig tidsperiode	Ingen	Minimal	Definert Iht. reglement
Valutarisiko	Knyttet til tap som følge av kurssvingninger i valutamarkedet	Ingen	Ingen	Definert Iht. reglement
Systematisk risiko i aksjemarkedet	Knyttet til tap som følge av at de aktuelle aksjemarkeder kommunen er eksponert mot vil stige eller falle på kort og/ eller lang sikt	Ingen	-	Definert Iht. reglement
Usystematisk risiko i aksjemarkedet	Knyttet til at et enkelt investeringsobjekt vil stige eller falle i verdi i forhold til markedet på kort og/ eller lang sikt	Ingen	-	Minimal
Administrasjonsrisiko	Knyttet til rutiner internt/ hos motpart	Minimal	Minimal	Minimal

Risikospredning oppnås ved fordeling av plasseringer og lån på flere aktivklasser, debitorgrupper og utstedere. Dette reduserer den finansielle risiko ved å gi en mer stabil og forutsigbar avkastning og finanskostnad over tid. Krav til risikospredning fremgår for de tre forvaltningstyper, ref pkt 2, 3 og 4.

1.4 Rutiner for rapportering

Kommunestyret er ansvarlig for kommunens finansforvaltning. Kommunestyret skal ha rapport vedrørende pkt 2, 3 og pkt 4 (kortsiktig – og langsiktig forvaltning) hvert tertial.

I det daglige skal det særlig legges vekt på at kommunens forvaltere og kreditorer følger de retningslinjer kommunestyret har vedtatt.

Rapportene skal oppfylle de krav som finansforskriftens §7 stiller. Som et minimum skal det rapporteres hver 4. måned (tertial)

Kommunens årsmelding skal også inneholde årsrapport vedr. kortsiktig og langsiktig likviditetsforvaltning med samme innhold som måneds og tertialrapporter.

Ekstern kontroll av rutiner og forvaltning, samt minimum årlig revisjon av finansreglement, foretas av den kommunale revisjon eller uavhengig instans med dokumentert kompetanse.

1.4.1 Ansvar og fullmakter

Formannskapet skal være et retningsgivende og kontrollerende utvalg. Kommunestyret delegerer til Rådmann, som igjen kan delegerer sine fullmakter videre, å gjennomføre

- Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål, jmf pkt 2
- Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler, jmf pkt 3
- Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål, jmf pkt 4
- Inngå avtaler om trekkrettigheter for å dekke kommunens løpende likviditetsbehov inntil 10 mill
- En orientering om kommunens likviditetssituasjon inkluderes i tertialrapporteringen

1.4.2 Internkontroll

Rådmannen har ansvar for å etablere administrative rutiner som sikrer at finansforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, og at de som bemyndiges til å utføre arbeidet har tilstrekkelig kunnskap om finansforvaltning. En finansforvaltning som krever kompetanse ut over det kommunen til enhver tid har, er ikke tillatt.

2 Plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Med likvider menes kontanter, bankinnskudd og verdipapirer med en gjenstående løpetid 3 mnd eller kortere². Kommunen utvider dette til å gjelde midler med løpetid inntil 12 mnd. Det skal likevel være anledning til å investere i midler med løpetid ref pkt 2.2.4 (rammer for plasseringenes løpetid).

2.1 Formålet med forvaltningen

Kommunen skal til enhver tid ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall³. Kommunens finansielle aktiva kan derfor ikke i sin helhet benyttes til plasseringer uten tilstrekkelig likviditet.

2.1.1 Målsetninger med forvaltningen

Kommunen skal ved plassering og forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål

- Til enhver tid ha tilstrekkelig likviditet for å dekke løpende forpliktelser

For kommunen er kravet til lav finansiell risiko viktigere enn ønsket om høyere avkastning for ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål.

2.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Kommunen kan benytte følgende aktivaklasser med rammer ved plassering og forvaltning av ledig likviditet andre midler beregnet for driftsformål

Aktivklasse	Rammer
2.2.1 Innskudd i bank ⁴	Inntil 100 % av ledig likviditet ⁵
2.2.2 Andeler i verdipapirfond	Inntil 25% av ledig likviditet

2.2.1 Innskudd i bank

Kommunen plasser midlene i den banken kommunen til enhver tid har avtale om banktjenester med. Kommunen skal vurdere å benytte flere banker dersom samlet innskudd fra kommunen utgjør en vesentlig del av bankens og/ eller kommunens totale innskudd. Det forutsettes at valg av bank er foretatt i tråd med anskaffelsesreglementet.

² Ref Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning

³ Jmf Kommuneloven § 52

⁴ Omfatter ikke kommunens Hovedbankavtale

⁵ Rådmann definerer hva som til enhver tid er ledig likviditet

2.2.2 Andeler i verdipapirfond

Kommunen kan plassere midler i verdipapirfond notert i NOK. Fondet skal ikke ha anledning til å investere utenfor Norge. Forvaltningsselskapet skal være underlagt tilsyn av Kredittilsynet. Følgende verdipapirfond med rammer kan benyttes ref pkt 2.2

Aktivklasse	Rammer	Referanseindeks
Pengemarkedsfond, durasjon inntil 6 mnd	Inntil 100%	ST1X (statsobl indeks 0,25 år)
Pengemarkedsfond, durasjon inntil 12 mnd	Inntil 50%	ST2X (statsobl indeks 0,5 år)
Obligasjonsfond, durasjon inntil 2 år	Inntil 25%	ST3X (statsobl indeks 1 år)
Aksjefond og andre finansielle instrument	Ikke tillatt	

2.2.3 Rammer for plasseringenes løpetid

- Løpetiden for tidsinnskudd i bank kan ikke overstige 12 måneder
- Andeler ref pkt 2.2.2 (andeler i verdipapirfond) kan ha løpetid inntil 2 år
- Vektet gjenværende løpetid midler ref pkt 2.2 (generelle rammer og begrensninger for forvaltningen) skal være kortere enn ett år

2.2.4 Likviditet og kredittvurdering

Før plassering i bank skal kommunen vurdere bankens forvaltningskapital og egenkapital, samt foreta en kredittvurdering av banken for å begrense kredittrisiko. Størrelsen på kommunens innskudd skal vurderes i forhold til bankens størrelse.

Det skal ikke være begrensninger på uttaksretten i valgte verdipapirfond, og midlene skal alltid være tilgjengelige på få dager. Minimum 50% av midler ref pkt 2.2.2 (andeler i verdipapirfond) skal ha største tillatte kredittvekt 20%, og kan dermed ikke investere i industriforetak.

2.3 Finansiell risiko

Kommuner påtar seg en finansiell risiko ved plassering av midler. Før transaksjoner gjennomføres skal risiko knyttet til disse være analysert og klart definert. Det skal legges vekt på at midlene forvaltes med sikte på lav finansiell risiko og høy likviditet.

Kredittrisiko

Skal minimeres ref pkt 2.2.5 (likviditet og kredittvurdering)

Likviditesrisiko

Skal minimeres ref pkt 2.2.5 (likviditet og kredittvurdering)

Renterisiko

Skal begrenses ref pkt 2.2.4 (rammer for plasseringenes løpetid)

Administrasjonsrisiko

Skal minimeres ref pkt 2.2.5 (likviditet og kredittvurdering)

Valutarisiko

Ingen – alle investeringer foretas i NOK

2.4 Risikospredning

Kommunen skal aktivt søke å redusere den finansielle risiko en er eksponert mot, herunder

Innskudd i bank

Kommunen skal vurdere å benytte flere banker dersom samlet innskudd fra kommunen utgjør en vesentlig del av bankens og/ eller kommunens totale innskudd

Andeler i verdipapirfond

Kommunen skal gjennomføre en grundig prosess ved valg av forvalter(e) ref pkt 2.2.2 (andeler i verdipapirfond). Valgte fond skal tilfredsstille kommunens behov for risikospredning

2.5 Rutiner for rapportering

Jmf pkt 1.4 (rutiner for rapportering) og 1.4.1 (ansvar og fullmakter).

3 Forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler

Finansreglementet fokuserer på generelle rammer knyttet til kommunens gjeldsportefølge⁶.

3.1 Formål med forvaltningen

Formål med forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrig finansavtaler er å innenfor ønsket risikonivå skaffe kommunen finansiering til gunstigst mulig betingelser.

3.1.1 Målsetning med forvaltningen

Kommunen skal gjennom forvaltning av gjeldsporteføljen og øvrige finansavtaler

- Ha et bevisst forhold til samsvar mellom løpetid på finansiering og investering
- Søke å oppnå lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel risiko ref pkt 3.3 (finansiell risiko)
- Forutsigbarhet i kommunens finanskostnader

3.1.1.1 Samsvar mellom finansiering og investering

Kommunen skal vurdere å etablere og opprettholde en finansiell struktur hvor den økonomiske levetiden på investeringer i størst mulig grad samsvarer med løpetiden på finansieringen. Avvik vil resultere i over- eller underdekninger av lån i forhold til eiendeler, noe som blant annet vil ha likviditetsmessige konsekvenser. Det skal søkes å unngå at langsiktige (kortsiktige) eiendeler er finansiert kortsiktig (langsiktig).

3.1.1.2 Lavest mulig finansieringskostnad til akseptabel eller lav finansiell risiko

Kommunen skal gjennom blant annet økonomiplanen definere ønsket fremtidig finansieringskostnad med tilhørende rammer. Kommunen skal ha et aktivt forhold til rentekurven for å oppnå ønsket finansieringskostnad. Lån inngått med gunstige betingelser (som medfører underkurser) kan i ettertid subsidiere lån med lengre rentebinding- og løpetid. Kommunen bør forta en vurdering av enkeltlån ved markante endringer i rentekurven.

3.2 Generelle rammer og begrensninger for forvaltningen

Strategi for kommunens gjeldsportefølge (ekskl kortsiktig gjeld) er utformet som en prosentvis fordeling av lånene mellom ulike klasser med tilhørende tillatte rammer for avvik

⁶ Kommunens låneportefølge pr 31.12.01 er lagt til grunn. Det er ikke foretatt vurderinger av lønnsomhet og betingelser knyttet til enkeltlån

Porteføljeelementer	Retningslinjer	Frihetsgrader / kommentar
Lån i NOK	100%	Lån i annen valuta ikke tillatt
Andel lån basert på flytende rente eller NIBOR inntil 6 mnd, herunder egne sertifikatlån	0% - 50%	
Andel fastrente fra 0,5 år inntil 5 år	50% - 100%	
Andel fastrente ut over 5 år	0% - 25%	
Utstedelse av egne sertifikatlån	Tillatt	
Utstedelse av egne obligasjonslån	Ikke tillatt	
Nedbetalingsprofil på låneportefølje	20 år	Kan avvikes av K.styret ved den årlige budsjettbehandlingen ⁷
Bruk av renteinstrumenter tillatt?	Ja	
Fremtidig renteavtale (F.R.A)	Tillatt	Kun som rentesikring
Rentebytteavtale (Renteswap)	Tillatt	Kun som rentesikring
Renteopsjoner	Tillatt	Kun som rentesikring
Tidspunkt for rebalansering ⁸ og kontroll av portefølje	Tertial	Evt med uavhengig rådgiver
Benchmark	Stat + 25 bp ⁹	Porteføljebetraktning

3.3 Finansiell risiko

Kommunens gjeldsforvaltning skal ivaretas slik at kommunen ikke påføres vesentlig finansiell risiko, herunder

Kreditrisiko

Skal minimeres gjennom selektivt valg av motpart ved evt derivatkontrakter

Likviditesrisiko/ refinansieringsrisiko

Skal minimeres gjennom selektivt valg av motpart. Ved låneopptak vurderes i hvert tilfelle likviditetsrisiko knyttet til motpart samt endring i samlet likviditetsrisiko for gjeldsporteføljen

Renterisiko

Kommunen skal ha et bevisst forhold til hvilken renterisiko gjeldsporteføljen er eksponert for. Det skal aktivt søkes å redusere risiko gitt ønsket finanskostnad

Administrasjonsrisiko

Skal minimeres gjennom selektivt valg av motpart. Ved låneopptak vurderes risiko knyttet til motpart samt endring i samlet administrasjonsrisiko for gjeldsporteføljen

Valutarisiko

Ingen – alle innlån foretas i NOK

Kommunen skal å ha en nøytral holdning til renteendringer. Det skal ikke inngås lånekontrakter hvor eventuell gevinst er betinget av et spesifikt rentesyn.

Kommunen skal vurdere å samle sine lån. Det synes lite hensiktsmessig å ha mange lån med like vilkår hos samme långiver. Kommunen skal vurdere størrelsen på samlet lån hos en långiver. Kommunen skal unngå at store deler av låneporteføljen forfaller et enkelt år.

⁷ Forutsetter at det er rom for dette ihht økonomisk levetid for eiendeler, samt at dette er i tråd med intensjonene i Kommuneleien

⁸ Justering av porteføljen ihht strategi, herunder andeler fast/ flytende, beregning av over- og underkurs samt renteutsikter

⁹ (bp=basispunkt, 1/100%). Spread mot stat varierer på løpetid og for den enkelte kommune; Erfaringsmessig ca. 20 bp (1 år), 35 bp(3 år), 45 bp(5år), 70 bp(10 år) for større kommuner

3.4 Risikospredning¹⁰

Kommunen kan etter å ha innhentet tilbud fra minimum tre aktører benytte risikoreducerende tiltak i sikringsøyemed, samt for å gjøre innlån mer fleksibel og kostnadseffektiv, herunder fremtidig renteavtale (F.R.A), rentebytteavtale (SWAP) og renteopsjon.

3.5 Kortsiktige og langsiktige utfordringer knyttet til renterisiko¹¹

Kommunen skal opparbeide handlingsalternativer knyttet til kortsiktige og langsiktige utfordringer i rentemarkedet når nye låneopptak foretas og/ eller når porteføljen rebalanseres.

3.6 Metode og rutine for opptak av lån

Tidspunktet for låneopptak skal vurderes mot likviditetsbehov, vedtatt investeringsbudsjett og forventninger om framtidig renteutvikling. Avdragstiden på kommunens gjeldsportefølje skal normalt ikke overstige veid levetid for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte¹².

Ved låneopptak skal tilbudsinnbydelse rettes til minimum 3 aktører. Kommunen skal ha gode rutiner for oppbevaring av dokumentasjon knyttet til gjeldsporteføljen. Kommunen skal gjennomføre sensitivitetsanalyser ved låneopptak. Det skal særlig legges vekt på effekt på totalporteføljen vedrørende finansiell risiko og finansieringskostnad.

Aspekt	Tilnærming/ nødvendig avklaring
LÅNEFORMÅL ¹³	• Vurderes mot økonomisk levetid for investeringen • Bestemme løpetid på lånet • Forholdet mellom investering og finansiering
Finansiell risiko	• Ønsket finansiell kostnad og risiko sammenholdt med bl a økonomiplan • Analyse av rentekurve • Bruk av frihetsgradene i strategien?
Risikospredning	• En eller flere långivere? • Bruk av risikoreducerende produkter?
Innhenting av tilbud	• Låneformål, vektet avdragstid, lånebeløp, antall terminer pr år • Sammenlignbar lånerente (f.eks. NIBOR 3 mnd, d.v.s margin) • Sammenlignbar rentemetode (f.eks. 360/360, 365/360) • Sammenlignbar kapitalisering • Avdragsprofil (vil påvirke prisen på fastrentelån) • Sikkerhet fra kommunen • Ønsket utbetaling
Evaluering av tilbud	• Utbetalingskurs, nominell rente, effektiv rente frem til første renteregulering og i hele lånets løpetid • Etableringskostnader, årlige kostnader, innløsningsrettigheter • Evaluering mot benchmark, f.eks statskurve

3.7 Bruk av benchmark og eventuell outsourcing av låneporteføljen

Ved oppfølging av gjeldsporteføljen bør kommunen definere en referanse/ benchmark for hvert enkelt lån og for samlet låneportefølje. Dette for spesielt å vurdere hvordan kommunens finansieringskostnader ligger i forhold til rentekurven for swap og stat. Det bør i tillegg avdekkes hvilke avvik som finnes, størrelsen på disse, om avvikene er like store over hele rentekurven samt hvordan avvikene er i forhold til historiske avvik.

¹⁰ Vedlegg utdyper muligheter og begrensninger knyttet til hvert produkt

¹¹ Vedlegg utdyper kortsiktige- og langsiktige utfordringer samt handlingsalternativer

¹² Jmf Kommunelovens § 50 nr 7

¹³ Lån kan opptas jmf Kommunelovens § 50

En optimal tilnærming vil være en konstant vurdering av egen låneportefølje mot markedet. Dette vil kreve aktiv løpende oppfølging av porteføljen. Kommunen kan vurdere outsourcing av deler av gjeldsporteføljen som følge av kostnadseffektivitet og systemtekniske behov.

3.8 Øvrige finansavtaler

Kommunen kan inngå finansavtaler (eksempelvis leasing) ikke nevnt i dette reglement i de tilfeller kommunen ikke har spesiell kompetanse ved administrasjon, kjøp, vedlikehold, drift og avhending knyttet til dette. Overordnet målsetning er at finansieringsavtaler samlet sett gir lavere kostnader over tid enn ved kommunalt eierskap.

Når det gjelder leasingavtaler, skal dette i hovedregelen kun inngås i forbindelse med erverv av gjenstander som det er et løpende behov for, og som har kort levetid, såkalt operasjonell leasing. Eksempel på slike objekter er biler, datautstyr, kopimaskiner og lignende.

Finansiell leasing, dvs. bruk av leasing i forbindelse med erverv av gjenstander eller bygninger/anlegg skal som hovedregel ikke skje. Dersom en allikevel finner å ville vurdere dette, skal det legges de samme vurderingskriterier til grunn som for vurdering av opptak av lån.

Kommunens tar opp ulike typer lån i Husbanken til videreutlån til kommunens innbyggere. Slik videreutlån skjer på ulike sosiale kriterier. Det skal allikevel foretas en enkel kredittvurdering av lånetakerne i forbindelse med slikt videreutlån.

3.9 Rutiner for rapportering

Jmf pkt 1.4 (rutiner for rapportering) og 1.4.1 (ansvar og fullmakter)

4 Plassering og forvaltning av langsiktige finansielle aktiva adskilt fra kommunens midler beregnet for driftsformål

Slike midler skal forvaltes etter de samme retningslinjer som gjelder for forvaltning av kortsiktig likviditet jfr. kap. 2.

5 VEDLEGG

4.1 Risikoreduserende tiltak

Fremtidig renteavtale (F.R.A)

Kommunen kan inngå en F.R.A-kontrakt som er en gjensidig bindende avtale om en fremtidig rente i en gitt periode og for et bestemt beløp. Renten, perioden og beløpet avtales når kontrakten inngås. F.R.A.-renten blir beregnet ut fra lånerenten på avtaletidspunkt. Det skjer ingen faktisk opplåning ved inngåelsen av avtalen, og følgelig binder kommunen derfor ikke likviditet frem til kontrakten forfaller. På oppgjørsgdag skal kommunen motta eller betale differansen mellom F.R.A.-renten og samme dags markedrente for perioden.

Kommunen kan benytte F.R.A. for å sikre seg mot rentestigning på et fremtidig lån, eller ved fornyelse av lån. F.R.A.-kontrakten sikrer mot uventede svingninger i rentenivået i perioder

inntil to år og er derfor et kortsiktig sikringsinstrument som eksempelvis kan benyttes i byggeperioden på et forestående prosjekt.

Bruk av F.R.A muliggjør at rente på utlån kan avtales i god tid før de aktuelle lån eller plasseringer skal foretas. Neste års rente kan eksempelvis sikres under budsjetteringen inneværende år.

Rentebytteavtale (SWAP)

Kommunen kan ved lån der det betales en flytende rente inngå en renteswap hvor rentesatsen fryses for en kortere eller lengre periode. Motsatt kan kommunen også bytte fra fast rente til flytende rente. En renteswap kan tilpasses alle lån og plasseringer og kan også avtales med fremtidig startdato. Renteswap gjøres normalt ikke på lånebeløp under NOK 15 mill, og normalt ikke for lengre perioder enn 10 år.

Fordeler med en renteswap er blant annet fleksibilitet, enkelhet ved innfrielse, renterisikoen kan fordeles på kort og lang sikt, renten kan fastsettes for et fremtidig tidspunkt samt at en kan "matche" fastrente inn- og utbetalinger. Kommunen kan benytte renteswap dersom ønsket er å sikre seg mot negative renteendringer. En renteswap er et godt alternativ til fastrentelån.

Renteopsjon

En renteopsjon (renteforsikring) er en kontrakt som gir kommunen en rett, men ingen plikt til å bytte rentebetingelser fra fastrente til flytende rente (eller omvendt). Renteopsjoner kan tilpasses alle lån og plasseringer. Opsjonen gjelder for en avtalt periode på en fastsatt hovedstol. Fordeler ved bruk av renteopsjoner er blant annet trygghet og finansiell fleksibilitet, beskyttelse mot ugunstig renteutvikling på lån, finansiell handlefrihet samt at kjøp og salg av renteopsjoner kan kombineres og tilpasses strategiske investeringer.

Kommunen kan ved å inngå et rentetak (cap) sikre seg mot at egen rente ikke overstiger avtalt nivå dersom markedsrenten gjør det. Ved å kombinere et tak med et gulv (floor) vil renten svinge innenfor en korridor. Ved inngåelse av en renteopsjon må kommunen betale en engangspremie avhengig av løpetid og sikringsbehov.

4.2 Kortsiktige- og langsiktige utfordringer knyttet til renterisiko

Følgende utfordringer med alternative løsninger skal vurderes (listen er ikke uttømmende)

Kortsiktige utfordringer (< 2 år) i rentemarkedet	F.R.A	SWAP	Renteopsjon
Kommunen ønsker å sikre seg mot en oppgang i korte lånerenter	X	X	
Kommunen ønsker å fastsette en avkastning på en fremtidig plassering	X		
Kommunen skal trekke opp et byggelån i faste transjer der datoer og beløp er kjent	X		
Kommunen ønsker å dra nytte av en lav rente, og vil sikre at renten ikke overstiger et bestemt nivå	X	X	
Kommunen ønsker å sikre at lånerenten holder seg innenfor en fastsatt korridor			X
Kommunen har kortsiktig overskuddslikviditet i faste perioder og ønsker å sikre avkastningen	X		
Kommunen har kortsiktige lånebehov i faste perioder	X		
Langsiktige utfordringer (>2 år) i rentemarkedet	F.R.A	SWAP	Renteopsjon
Kommunen ønsker å fryse renten på lånet for en lengre periode		X	

Kommunen ønsker å spre deler av renterisikoen på kort og lang rente, dvs kun sikre renten for deler av lånet		X	
Kommunen ønsker å dra nytte av lave korte renter, men samtidig sikre seg mot at renten overstiger et bestemt nivå			X
Kommunen ønsker å sikre at lånerenten holder seg innenfor en korridor			X
Kommunen ønsker å fryse renten på lånet med fleksibilitet til å innfri lånet på et fremtidig tidspunkt		X	
Kommunen skal ta opp et lån på et fremtidig tidspunkt, men ønsker å sikre renten på lånet i dag		X	
Kommunen har et fastrentelån, men ønsker å endre eksponeringen til kort flytende rente		X	

4.3 Definisjoner

Absolutt risiko

Risiko målt ved svingninger rundt et gjennomsnitt uttrykt som et absolutt mål

Aksjeindeksobligasjon

Verdipapirprodukt hvor innskudd bindes en bestemt periode. Investor er garantert hele innskudd tilbake samt hele eller deler av aksjeavkastningen

Aksjer

Verdipapir utstedt fra private bedrifter eller offentlige institusjoner, hvor kjøp gir eierandel

Aktiv forvaltning

Forvalter velger selv verdipapirer til en portefølje på bakgrunn av egne analyser og vurderinger for derigjennom å oppnå høyere avkastning enn en sammenlignbar portefølje

Aktivklasser

Samlebetegnelse på ulike typer verdipapir som har de samme egenskapene, eksempelvis aksjer, obligasjoner og pengemarked

Allokering

Fordeling av de midler som skal investeres på ulike markeder og aktivklasser

Avkastningskrav

Nedre grense for ønsket avkastning

Benchmark

Sammenlignbar portefølje, referanse

Derivat

Samlebetegnelse på kontrakter basert på verdien av et sett underliggende (fysiske) aksjer, obligasjoner eller indekser. De viktigste former er futureskontrakter og opsjoner.

Differanseavkastning

Se meravkastning

Diskresjonær forvaltning

Forvaltningsform hvor forvalter konstruerer og handler i en portefølje basert på kundens ønsker

Diversifisere

Spre eller redusere risiko gjennom å kombinere aktiva med ulik risikoegenskaper

Durasjon

Et mål som uttrykker gjennomsnittlig løpetid for en obligasjon, definert som et vektet snitt av årlige rentekuponger og pålydende verdi. Begrepet uttrykker korrigert løpetid, og derigjennom obligasjonsprisens følsomhet for renteendringer

Fond

Portefølje bestående av eksempelvis aksjer hvor flere investorer kan eie andeler

Hedgefond

Forvaltningsprodukt som kan kombinere ulike aktivaklasser og som kan benytte ulike investeringsstiler for å oppnå stabil avkastning med lav risiko

Implementering

Fysisk kjøp av andeler i verdipapirfond

Indeks

Vektet verdi/ forholdstall for alle/ deler av eksempelvis aksjer på en børs. Indeksen angir den gjennomsnittlige avkastningen for de aktiva som inngår i indeksen.

Indeksforvaltning

Se passiv forvaltning

Inflasjon

Betegnelse som angir med hvilken størrelse i prosent det generelle prisnivået på varer og tjenester øker med

Information Ratio

Mål som uttrykker en forvalters dyktighet til å skape avkastning ut over benchmark, definert som meravkastning dividert på relativ risiko

Investeringspolicy

Dokument som beskriver en rekke forhold omkring en investering, eksempelvis avkastnings- og risikovurderinger, landfordelinger og valutaforhold

Investeringsportefølje

Faktisk fordeling i en portefølje mellom ulike aktivaklasser

Investeringsstrategi

Strategi som beskriver hvordan samlede midler skal investeres i ulike markeder og aktivaklasser

Korrelasjonskoeffisient

Statistisk begrep som definerer grad av samvariasjon mellom to variabler, eksempelvis to aksjer. Dersom korrelasjonen er 1 (-1) beveger de to variablene seg alltid i takt (utakt). Dersom den er 0 beveger de to seg helt uavhengig av hverandre

Kredittrisiko

Risiko knyttet til det å lide tap på grunn av at utsteder av et verdipapir eller motparten ikke oppfyller sine forpliktelser

Kredittvekt

Internasjonale regler knyttet til egenkapitalbehov ved investering i gjeldspapirer. Statsgaranterte papirer teller 0%, bank/ finans teller 20% mens industriforetak teller 100%. Økt kredittvekt uttrykker økt kredittrisiko

Likviditet

Begrep som uttrykker grad av enkelhet og hurtighet et aktiva kan omsettes til kontanter

Meravkastning

Differansen mellom avkastningen i en faktisk portefølje og avkastningen på en nærmere definert referanseportefølje

NOK

Norske kroner

Obligasjon

Rentepapir utstedt av private bedrifter eller offentlige institusjoner. Utsteder forplikter seg til å betale kjøper bestemte årlige beløp (kuponger) samt pålydende ved endelig innløsning

Passiv forvaltning

Forvalter søker å oppnå avkastning og risiko som en sammenlignbar portefølje eller indeks

Pengemarked

Rentepapir som har innløsning innen ett år. Slike kortsiktede aktiva har høy likviditet og kan ha relativt lav risiko

Portefølje

Samling av ett eller flere enkeltaktiva eksempelvis enkeltaksjer

Private equity

Investeringer i privateide selskap

Rebalansering

Transaksjon som følge av at de ulike elementene i porteføljen utvikler seg ulikt over tid. Dette medfører at de relative vektene beveger seg bort fra normalposisjon

Referanseindeks

Se indeks

Relativ risiko

Risiko målt ved svingninger rundt et gjennomsnitt uttrykt som et relativt mål. Slik risiko måles ofte som svingninger i forhold til en sammenlignbar portefølje eller indeks svingninger

Rentekurve

Oppstår når en sammenligner renter for ulike tidshorisoner. Kurven danner utgangspunkt for prising av rentepapirer og påvirkes av forhold som forventninger, risiko knyttet til ulike tidshorisoner samt tilbud og etterspørsel i rentemarkedets ulike tidshorisoner

Risikofritt

Aktiva hvor det er generelt er knyttet lite eller ingen risiko til uttak, eksempelvis bankrente

Risikopremie

Avkastning ut over risikofritt alternativ

Sharpe Ratio

Mål som uttrykker en forvalters dyktighet til å skape avkastning ut over benchmark, definert som meravkastning dividert på total risiko

Spread

Forskjellen mellom to priser, eksempelvis kjøps- og salgskurs

Standardavvik

Viser hvor mye verdien av en variabel kan ventes å svinge i fremtiden, basert på målinger av observerte verdier. Begrepet uttrykker svingninger rundt et gjennomsnitt.

Strategisk aktivaallokering

Fordeling av en porteføljes aktivaklasser hvor hver klasse uttrykkes som et prosenttall. Begrepet representerer porteføljens normalposisjon

Stresstest

Økonomisk tilstand uttrykt ved 4 ekstreme hendelser som sammen vil påvirke en porteføljes verdi i sterk negativ retning

Taktisk aktivaallokering

Fordeling av en porteføljes aktivaklasser hvor hver klasse uttrykkes med øvre og nedre grense for tillatt andel av totalportefølje

Terminkontrakt

Avtale om levering av en eiendel eller dens pengeverdi på et forhåndsbestemt tidspunkt hvor pris avtales ved kontraktsinngåelse

Tracking error

Annualisert relativ risiko

Transaksjonskostnad

Kostnader forbundet med kjøp og salg av verdipapir og verdipapirfond

Value at Risk

Den verdi en investor risikerer å tape innen en gitt tidshorison dersom avkastningen blir så ugunstig som den kan bli med en viss sannsynlighet

Verdipapir

Betegnelse på ulike aktiva, eksempelvis aksje, obligasjon eller pengemarked

Verdipapirfond

Se fond

Volatilitet

Betegnelse på risiko, dvs grad av svingninger rundt et gjennomsnitt